

української історії. Наприкінці XIX століття більшість населення Вільно складали поляки, євреї, великороси. Згідно перепису населення 1897 року лише 0,3% населення складали українці. «Мій батько рідко коли зустрічав у Вільні українців, а тим паче свідомих національно», – згадував Дмитро Дорошенко. На перший погляд може здатися дивним, що перші паростки національної свідомості зародилися в його серці саме під час перебування у Вільно. Перша вистава, на якій довелося побувати Дмитру, була вистава за участі української трупи, що приїхала на гастролі у Вільно. Саме у Вільно Дорошенко передплатував заборонені в Росії українські газети «Зоря», «Літературно-науковий вісник». У Вільно він познайомився з видатними культурними діячами, зокрема з Ф.Богушевичем. З містом Вільно пов'язані перші спроби пера майбутнього державного діяча Дмитра Дорошенка. Перші його публікації з'явилися в літературному «журнальчику», що видавався групою віленських гімназистів і друкувався на шапірографі. У статтях Дмитро «писав виключно на українські теми». Як згадував Дмитро Дорошенко, це призвело до того що «гімназійне начальство переконалося в моїй «неблагонадійності». Учителі навіть на думці не мали, що 1901 року зі стін Віленської гімназії вийде не просто «неблагонадійний» юнак, а майбутній історик і видатний український політичний діяч – Дмитро Іванович Дорошенко.

Ключові слова: Вільно, Іван Дорошенко, Дмитро Дорошенко, національна свідомість, гімназія.

Мирослава ФІЛІПОВИЧ

Академія рекреаційних технологій та права, м. Луцьк

Литовські маркери та туристичні мапи України

Литва та Україна мають хороше історичне минуле яке може стати фундаментом гарних стосунків майбутнього. Адже загально відомі історичні факти спільної історії, яка не несе віктимологічного присмаку, можуть слугувати для хорошої економічної складової у майбутньому. Чимало країн сьогодення формують власний державний бюджет враховуючи туристичну складову. І ця складова слугує не лише економічним чинником але й є одним із факторів національної пам'яті. У той же час національна пам'ять на фоні повномасштабного вторгнення Росії в Україну виступає ще й своєрідним засобом опору та зброї агресії у новітній формі ведення війни – гібридній. Саме з врахуванням цих складових, на мій погляд основоположних, варто було б активізувати спільну діяльність у створенні туристичних маршрутів як по слідом української історії в Литві, так і литовської історії в Україні. На жаль, на відміну від поляків, литовське суспільство не дуже активне у цій сфері. Зрештою, справедливості ради варто сказати – як і українське. Переконана, що спільні зусилля дали б хороші результати. Хотілось би звернути увагу на кілька туристичних локацій які сьогодні можна було б у хорошому розумінні експлуатувати. Це, звичайно – найбільше осердя і асоціація з литовською історією – Луцьк. Однак, окрім Луцька, варто було б згадати такі туристичні локації як село Литовеж, де у XIV ст. литовські князі вибудували замок з потужними земляними укріпленнями і сторожовими вежами. Перші згадки про Литовеж в історичних документах належать до XV ст. і Новоархангелськ, який знаходиться в Кіровоградській області. У 1362 на його околицях цього села на р. Сині Води (середньовічна назва Синюхи) литов.-руське військо здобуло

перемогу над монголо-татарами. Відтоді Велике князівство Литовське стало однією з найбільших держав у тогочас. Європі. І таких місць, які б могли стати спільною туристичною принадою чимало.

Ключові слова: *Литва, Україна, історія, національна пам'ять, туризм.*

Юлія КУРИЛОВА

Запорізький національний університет

Фемінізація простору туризму в Литві та Україні: від ностальгійного маршруту до агентного досвіду

У центрі пропонованої доповіді – критичне осмислення процесу фемінізації туристичного простору в Литві та Україні крізь призму гендерних студій, культурної географії та політики пам'яті. Туризм, як соціокультурна практика, часто відтворює усталені уявлення про «національне», «традиційне» й «героїчне», де жіночі постаті здебільшого фігурують як символічні об'єкти – ностальгійні, естетизовані, маргіналізовані. Доповідь аналізує, як саме трансформується ця парадигма в сучасному туристичному дискурсі, коли жінки поступово набувають агентності: як гідеси, кураторки, творчині маршрутів і носійки альтернативної пам'яті. На прикладі Литви розглянуто «маршрут Барбари Радзивіл», який романтизує жіночу постать у контексті кохання й династичних конфліктів. Водночас поза межами цього наративу лишаються реальні жіночі стратегії виживання, впливу й культурного спадкоємства. Доповідь робить акцент на тому, чи достатньо представлені жінки в цьому просторі, наскільки їхній голос у виборі й подачі історичного матеріалу часто залишається «непомітним» для наративних структур туризму, які репродукують «велику» (чоловічу) історію. Український контекст пропонує низку прикладів актуалізації жіночої присутності в туристичних практиках. Йдеться зокрема про екскурсійні маршрути, присвячені княгині Ользі, поеткам модернізму (Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко), жіночим спільнотам Львова та Києва. Особливий інтерес становлять сучасні ініціативи, у яких жінки не лише репрезентуються, а й самі формують культурну карту – зокрема, діяльність Ольги Гончар або проєкт «Жіночі імена у вулицях Львова» громадських організацій «Жіночий вибір України», «Центр „Жіночі перспективи“». Доповідь також звертається до візуального виміру фемінізації туризму – плакатів, сувенірної продукції, брендингу міст – де жінка часто фігурує як «народна берегиня», «дівчина у вишиванці» чи «материнський архетип». Поряд із цим з'являються нові візуальні образи – жінки-воїни, спостерігачки історії, які потребують естетичної й семантичної переоцінки. Загалом, доповідь проблематизує динаміку переходу від фольклорно-пасивної до активної, агентної жіночої присутності в туристичному просторі, наголошуючи на потребі гендерно-чутливої ревізії культурної політики пам'яті, просторового наративу та репрезентації національної ідентичності.

Ключові слова: *туристичний наратив, фемінізація простору, агентність жінок, національний брендинг, візуальна репрезентація, альтернативна пам'ять, історичний туризм, українсько-литовські паралелі.*